

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 ft., félévre 2 ft. 50 kr., negyedévre 1 ft. 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethetmi a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felolós szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Szerkesztőség: Kigyó-utca 9. sz. Kiadóhivatal: Szt.-István-tér 1. sz. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

A szocializmus.

Még messze van az agrárszocializmus kitörési ideje, dermesztő fagy ül még a vetések táblája fölött és hónapok kelleneek míg a lengő kalászkok megérnek az aratásra, a mikor megéri a munkás nép keblében is a szított elégtelenség a kitörésre. Az aratás messze még, és mégis a vidéken mindenütt a munkásnép között nagy a forrongás és a készülődés, a mely nem a nyár békéjének, hanem a harcznak, az érdekek összekövésének előhírnöke.

Az agrárszocializmus, a mely már évek óta kísért az föld rónaságán, nem itt született a mi földünkön, hanem csak mint alkalmas talajon itt nálunk vetették el legnagyobb sikerrel. Ami gazdasági válságunk munkássaink sorsát is nehezebbé tette és az elégtelten emberek között gyorsan terjedtek el azok a tanok, a melyek a tagadhatatlanul fennálló nehéz viszonyokon, s az itt-ott tapasztalt jogtalanságokon a társadalmi rend felforgatásával óhajtna segíteni, azaz nem természetes fejlődést, nem békés együttélést, hanem hirtelen átalakulást örökös harcot kíván a közéletben és a társadalomban.

Utópia a leghiggadtabbnak látszó szocializmus is. A mi a szocializmusban igaz, a mi jó és keresztülvihető az benne van a kereszténységben. Ha a viszonyok ma ennyire elmérgesedtek annak első és legnagyobb oka, hogy az államok kormányzatában, köz-

és társadalmi életünkben a keresztény fölfogás az utóbbi időben csökkent s csökkenésnek egyik igen erőteljes előmozdítója a szabadkőműves szellem terjedése, a vallássság elhanyagolása s az erkölcsi elzülésnek az a nagy foka, a mely megbénít üdvös működésében minden jóra való törekvést.

Nézzük csak azt a képet, a mely körül vesz bennünket. Államhatalmak és kormányok megszűntek kizárólag a közérdek őrei lenni s bizonyos megfordított fölfogás látszik érvényesülni működésükben, a melyekből csak azt láthatjuk, hogy ma már nem a kormányok vannak az emberek érdekeiért, hanem nemzetek a kormányokért; s nem szolgál az a közérdeknek, hanem urai és parancsolói. A közóhajtnak s általános érzelmeknek el kell nemulniok s alá kell rendelniök magukat egyes emberek, vagy egyes pártok érdekeinek. Eppen ez okozza azután, hogy e szűkebb köre az ország; rendelkezőinek, hatalmát értékesíti saját érdekeiben s ez által igen sokak szenvednek jogtalanságot s elnyomatást.

Pedig a jogtalanság magában hordja a visszatörést hasonló nemét s nem szabad csodálkozni, hogy az elnyomatását érző felzudul zsarnoka ellen s szabadságának visszaszerzésére olyan eszközök használ, a milyen kezébe akad s nem tűnődik azon, jogos dolgot tesz-e, törvényes uton jár-e?

Itt van a forrása a mi szocializmusunk-

nak! — ez az oka, hogy az utolsó évben olyan rohamosan terjed hazánkban ez a veszedelmes áramlat.

A kormány a legutóbbi időben megtámadta az egyházat, s annak minden tiltakozása daczára elkobozta évezredes jogkörét s hogy ezt indokolta tehessen, egy lépéssel tovább ment mintsem akarta, az Istennel és vallással is harcra szállott a felekezetenélküliségről szóló törvényben téve le az Isten tagadását. Mikor aztán hatalma e miatt veszélyben forgott, akkor a katonaság fedezete mellett megfosztotta a polgárokat joguktól. Egyik törvénytelenéget leplezte a másik törvénytelenéssel!

Csoda-e, ha ilyeneket látva az elégedetlen elem maga is törvénytelenégre készül? Kitél tanulja a törvényt tisztelni, ha nem tiszteli maga a kormány sem? Miért tisztelje a más tulajdonjogát, mikor látta, hogy az állam is megfoszthatja az egyházat ezredéves jogaitól?

Ime, így bomlik fel a társadalmi rend, ha az állam vezetésében, nem az igazság, nem a törvény az egyedüli irányt adó.

A szocialiás mozgalmakat megszüntetni nem is fog lehetni addig, míg tisztességesebb alapra nem helyezkedik a kormányzati szellem s míg mindenek fölé nem helyeztetik az igazság s a törvény tiszteletét. A szerencsétlen kormánypolitika által felhuzott zsilipen mindég át fog ömleni e mozgalmaknak tápláló anyaga, s véglegesen csak is akkor fog majd meg-

A Megváltó.

Részlet Fülöp Árpád drámai költeményéből.

(Folytatás.)

Kaifás. Légy üdvöz, helytartó urunk, Pilátus! Egy emberért hivattalak közénk, Kitél főben járó bűnnek terhe nyom. Holnap, a mint tudod, husvét leszén, S nekünk törvény szerint bemenni hozzád Tilos, mivel tisztátlan nem vehetnénk A szent husvétben részt. Azért ott künn A szabad ég alatt itélj. Jerünk!

(Mind kivonulnak a szabadba. Pilátus a bírásra ül. Egymással szemközt, két oldalt helyet foglalnak a nagy tanács tagjai. Krisztust nagy néptömeg kíséretében, fegyveres őrk közt Pilátus elé vezetik. Pilátus mély tekintet vet Krisztusra.)

Pilátus. Mi vádat hoztok fel ez ember ellen?

Kaifás. Gonosztevő; ha az nem volna, akkor Nem adtuk volna őt kezébe. Minthogy Halálra méltónak találtatott, Kérünk, hagyj helybe, hogy vihessük őt Mindjárt halálra.

Pilátus. (Sértődve.)

Tudjátok ti jól,

Csak Róma dönthet élet és halál Felett; vizsgálat nélkül én ez embert Zsákmanynul nem dobom; kívánja ezt Törvényeinknek méltósága és Egy római igazságérzete.

Kaifás. (Társaihoz.)

Felsültünk, azt hívök, hogy helybe hagyja Vizsgálat nélkül is itéletünket; S ez jogi győzelem lett volna; így, Mi, kik iteltünk, vádlókká levünk. E gögös helytartóval szemben, e Hitetlen római előtt hiba Vallási sérelmünket szóba hozni. Legjobb, ha tyukszemére taposunk, S Jézust a Róma ellenségeként Tüntetjük föl. Az hatni fog bizonynyal.

(Pilátushoz.)

Eltépi köztünk s Róma közt a kapesot S így felzavarja nemzetünk nyugalmát. A császárnak adót fizetni tiltja S magát Krisztus-királynak hirdeti.

Pilátus.

(Leszáll székéből, a tanácssterembe megy s oda viteti Jézust is.)

Mond meg, te vagy-e a zsidók királya?

Jézus.

Az én országom nem e világból való. Ha e világból volna országom, az én szolgálaim harcra kelnének, hogy kézbe ne adassam a zsidóknak. Most azonban országom nem innét való.

Pilátus. Tehát király vagy te?

Jézus.

Te mondod, hogy én király vagyok. Én arra születtem és azért jöttem e világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról. Minden, a ki az igazságból vagyon, hallgatja az én szómat.

Pilátus. (Tünődve maga elé néz.)

Mi az igazság?

Feleletet nem várva kimegy s székébe ül. Utána Jézus a két fegyveres őrcel.)

Nem találtam benne

Rómának ellenségét. Vádatok Hamis. Az ő országa nem e földről Való, hanem ábrándozóként fenn Az eszméknek világában kalandoz. Ha ott királynak érezi magát, Rómának ahhoz semmi köze nincs.

Kaifás. Galileától kezdve Judeáig Tanit s szavával föllájtja népünk.

Pilátus. Honnan való?

Többen. Galileából.

Pilátus.

Akkor

Galilea királya, Herodes Szabjon rá törvényt; hozzá menjetek; Husvétotokra eljött, ugy tudom.

(Jézussal együtt mind el. A kafarnaumi százados jön.)
Százados. Uram, légy üdvöz! Néd izenteti, Ne bántsd, a kit a főpapok elődbe Huzoztattak, mert ártatlan és igaz. Borzalmas éji álma volt. Jövőd Rettentő képe tárult föl előtte, Mint büntetés az ember véreért.

Pilátus. A nőktől kettő elmaradhatatlan: Kívül cizcoma és belül babona. A vádolt, ugy mondták, galileus, S Galileának arny-királya itt van,

Mai lapunk 8 oldal.

szünni, ha kevesebb panaszra lesz ok, és kisebb lesz az elégtelenség.

Addig is azonban igen sokat tehet a papság. Az ő szava, befolyása és tekintélye ha nem is szüntetheti meg egyelőre a szocializmust, de feltartóztathatja romboló útjában. Még benne vagyunk a téli időben, amikor a nép együtt található. Használják fel az alkalmat a világosítsák fel őket, azoknak a szép ígéretekkel pazarkodó izgatónak szándékairól, magyarázzák meg lehetetlen törekvéseik veszedelmeit s józan népiük bizonynyal észre téríthető még.

Sajnos, hogy a szocialistikus mozgalmak megyénkben is felütöttek már fejüket és mint értesülünk napról-napra veszedelmesen terjed és e veszedelemnek meggátolására a hivatalos Magyarország alig tesz valamit.

A hétről.

A héten a világsajtót az ismét előtérbe lépett Dreyfus-ügy uralta. *Velsin* őrnagy felmentése után *Zola* Emil lépett a nyilvánosság elé rendkívül éles hangú levelével, a mely miatt most esküdtszék elé állítják. Franciaországban, de különösen Párisban nagy az izgatottság és elfoglaltan tárgyalják mindkét részről az esetet. A legtöbb hírek szerint a kormány elhatározta a Dreyfus-pör revízióját. Ezt azonban megfogja előzni *Zola* ügyének letárgyalása.

Bennünket azonban sokkal jobban érdekel, hogy *Gautsch* báró osztrák miniszterelnök jelenleg Budapesten tartózkodik a kvóta megállapítása miatt. A kiegyezés többi kérdései újabb megállapodásra nem szorulnak, amennyiben *Gautsch* a Badenivel történt megállapodásokat magáévá teszi. A mint értesülünk az osztrák miniszterek ma is még harminckét százalékos kvótát szeretnének Magyarország részére megállapítani. A magyar kormány azonban a 34 és 35 százalék között keresi az arány megállapítását.

Érdekes, hogy végre a várnai választás ügyében is fordulat állott be. A képviselőház

biráló-bizottsága ugyan ezuttal sem döntött, mert csak *újabb pótvizsgálatot* rendelt el. *Sipéky* Sándor a várnai mandátumát eddig tulajdonosa azonban meguntá már a sok vizsgálatot s lemondott mandátumáról s így a várnai kerületben nem sokára újválasztás lesz. A héppárt jelöltje ezuttal ismét *Markovits* János. A kormány hír szerint *Rossaival* István esztergomi kanonokot lépteti fel pártantkülvüi programmal.

Budapesten különben nagyon szomorú viszonyok vannak. A rossz ivóvíz következtében a tifusz egyre szedi áldozatait. Mután azonban a fertőzött vizet jobban pótolni egyelőre nem képesek *Halmas* polgármester más óvatossággal a ragály terjedését megakadályozni. — Bizony a fővárosnak tifusz veszedelme ovatosságra kellene, hogy intsen bennünket és gondolnunk kellene most egészséges ivóvízről, mert ha valami szerencsétlen véletlen megfertőzteti talajunkat, a mi rettenetes vizeinktől halomra fog pusztulni a lakosság. Hanem mert egy-két hónap óta a tifusz megszűnni látszott az aggodalom és figyelem is alá szállott s csak ragály fogunk megint erre gondolni, ha a rettenetes ragály halomra szedi áldozatait. Csak aztán nagyon késő ne legyen!

E hét nevezetességei között nem utolsó, a kuriának a föltételes elűlés eszméjére vonatkozó reformtörvény, a mely igazságszolgáltatásunkban nagy változást van hivatva eszközölni.

A kir. kuria és a kir. ítélőtábla ugyanis minden év elején felhívás nélkül is kötelesek egy ülést tartani. Az 1891. XVII. t.-cz. 10. §-a szerint ennek az ülésnek az a feladata, hogy az igazságszolgáltatás körében tapasztalt hiányokat vagy újabb törvényes intézkedések szükségét megfigyelve, azokat tárgyalás alá vegye. Az ülésen az elnök és még hat ítélőbíró vesz részt. Azonkívül meghívandó az ülésre a kir. főügyész is. A kir. kuria a napokban tartotta meg az évi fölülvizsgáló ülést, a melyen az elnök beterveztette az év folyamán összegyűjtött adatokat, s azokról az ülés részletes megvizsgálás után konzultatív határozatot hozott. Ezen vélemények közül a legérdekesebb az volt, a melyet egyike az előkelő kuriai bíró terjesztett be s melyben egy a külföld több államában elfogadott reformról van szó, a mely a föltételes elűlésre vonatkozik, s melynek nálunk való alkalmazását az ülés kívánatosnak találta. Ez abban áll, hogy az elíteltet bizonyos esetekben nem kötelezik a büntetés elviselésére, csu-

pán abban az esetben, ha újabb vétséget vagy büntetést követ el. Ez esetben teljes mértékben alkalmazásra talál az előbbi ítélet folytán kiírt büntetés. Ha az igazságügyminiszter a hozzá feltérjesztett a részletesen indokolt reform önmagát magáévá teszi, ez előre láthatólag nagy újítás lesz a büntető igazságszolgáltatás terén.

A Gárdos-féle mérgekverési ügyben is e hét elején hozta meg a budapesti kir. törvényszék az ítéletét s a feleségét megmérgező mérnököt életfogytiglani fegyházra ítélte.

A spiritisztáknak is meg van a maguk azenzációja ezen a héten. Nienadoka galiciai községben csodálatos jelenségek történtek állítólag egy leánnyal. *Charzempa* Johanna a neve ennek a leánnyak, a kiről azt beszélék hogy környezetében maguktól megmozdulnak a tárgyak. A spiritiszták ezt természetesen nagy meglepéssel veszik tudomásul. Egyelőre azonban nehéz megállapítani, hogy ezekben a dolgokban mi az igazság.

Wahrmann René asszony, mint a hogyan régebben megirtuk ismét hallat magáról. Most arról van szó, hogy a Krausz Izidorral kötött házasságából született leánya is elhagyta a zsidóvallást s reformátussá lett anyjával egy-szerre. A szép asszony megtartotta *René* nevét leánya azonban *Amália Luiza* lett. — De van még folytatása a dolognak. Az elvált asszony férjhez megy *Beréty* Endréhez, és ezzel életének regényében megkezdte a második kötetet!

Ismét egy rendkívüli fölfedezésről adhatunk számot, mely nem sokkal kevésbé érdekes, mint a gyermekek nemére vonatkozó fölfedezés. Ezuttal is bécsi professzor a felfedező *Winternitz*. A tudós professzor ugyanis a meghatározottan állítja, hogy ezental nem kell senkinek kétségbeesni a miatt, hogy jóétvágyal eszik, mert ennek kellemetlen következményét, a kövéredést megtudja akadályozni. Az ilyen embereknek nem kell mást tenniük, mint nagy mértékben kell használniok a villamos fényfürdőt, a mely a mellett hogy nem ártalmas, egészen 45 kilóig lesóványítja a legkövérebb embert is. — Előre láthatólag ez a felfedezés óriási reczenzust fog kelteni és sok szép asszony és leány örvendezik majd, hogy megszabadulhat, a kövérség kellemetlenségeitől.

Hozzá küldöttem a tigris csoportot,
Melyet nagy kedvem volna egytől-egyig
Rómának szent nevében felkoncolni,
Mert színli csak a hódolat érzelmét,
S valóban elfojtott gyűlölet ég
Rómánk iránt mindannyiak szívében.

Százados. Nos, hogyha az igazság érzetétől
Kivetkőzött király szákmányul dobjá
Az ártatlant a vérszomjas csoportnak,
Visehied-e lelked, Uram?

Pilátus. Jóslat, balsejtelem, előre érzés
Nem fért fejembe rég, de mostanában
Olyan előérezés féle, olyan
Kimagyarázhatatlan sejtelem
S megfajthatatlan lelki nyugtalanság
Nyügöz, mely azt sugallja utalan,
Bár sohse jöttem von e nyomorult
Provincziába: sohse láttam volna
Népét, s előmbé ez az átkozott ügy
Ne került volna sohse; ép azért
Midőn megtudtam, hogy a vádlott Jézus
Galilából származott, örömmel
Küldtem vádlóit Herodes nyakára.

Százados. Jézust jól ismerem, a hála köt,
A tisztelet hozzá s a bámulat.
Két éve épen, életeltő kórság
Gyötörte szolgám, kit mindannyi közt
Hűségért legjobban kedvelék.
Mint villám, jött a hír, hogy Jézus épen
Kafarnaum felé irányá útját;
Eléje mentem s teljes bizalommal
És hódolattal kértem; Oh, Uram,
Hogy hajlékomba fáradj, nem kívánom,
Mélto rá nem vagyok; csak szóval mondjad,
S szolgám, ki halálán van, megjavul.
Hitemért megdicséért s fonséggel így szólt:

Eredj haza, mit hittél, teljesült.
Remélve, félve sieték haza.
Hidd el, ha más beszéli, nem hiszem,
De ez a két szem látta s esküszöm rá:
Szolgám, elhagyva ágyát, ép erőben
Lépett elé, s a nagy csudálkozástól
Reszkette mondta el, egy pillanában
Miként illant ki testéből a kórság.

Pilátus. Rokon, még eddig nem tapasztalám,
Hogy ajkad a vádlótlan hirdeti.
Százados. Nem egymagában áll, mit elbeszéltem.

Pusztán szavával győgyította meg
A császár egyik emberének is
Kafarnaumban haladókló fiát;
S ott egy inaszakdatat, rája még
Kezet se tőve lábra állított.
Fü-fa beszélt, hogy más helyen is
Egy belpoklost hogyan tisztíta meg;
Egy embernek megint aszott kezébe
Hajlékonyságot mint teremte rögtön.
Ki tudná néked mind elmondani,
Az ő számlálhatatlan sok csodáját.

Pilátus. A mit szememmel látok, gyakran azt is
Kétkedve fogadom; a koponyám
Kissé makkos s kemény, a melyen át
Csodák sugara nem hatol agyamba.
A korlátolt embernek így szokása,
Hogy szertelen nagyit s csodákba hisz.
Ugyan, hát higgyem-e, hogy Rómánk ikre
Kletszikrát a Mars tűzéből nyert;
Hogy Herkules az alvilágba ment le,
S Olimp ormán az istenek tanyáznak?
Ha oly csodatevő, ám itt a helye,
Mutassa meg, hogy mit tud s üsse szét
Mint szél a polyvát, ellenségeit.

Százados. Én el vagyok készülve rá, s hiszem,
Hogy a napokban új csodák készülnek.

Pilátus. Higgyed! Reám csupán az tartozik,
Hogy ártatlan, a miben vádolák.
Lehet hitújító vagy bölcselő,
Ábrándozó vagy más affajta lény:
Politikánkhöz semmi köze sincs.
Sokrates helyett én a mérget inkább.
A birákkal ittattam volna meg.
S nagy kedvem volna inkább Kaifást
S cinkosait feszíteni fel, mint Jézust.
De furcsa nép! Nem mer lakomba lépni
Mert akkor megártóztatná magát,
Pogány házába lépven, s nem vehetne
A husvétban részt; én az ártatlan vér
A husvétban nem akadály neki.

Százados. Önök, irigykedők, gyűlölködők,
Bár őrei a hitnek, nincs hitük.
Sokszor lealarcozta őket Jézus,
Kinek most vérét mohón szomjazzák.
Sikert is érnek, bizton mondhatom
Mert nem külön Herodes, sőt talán
Még undokabb, mint Jézus vádolói.

Pilátus. Lehet segíteni; menj hamar s csak annyit
Suttogj Herodesnek fülebe titkon:
Pilátus ártatlannak véli Jézust,
S ne télj, hogy görbüljön hajszála is.
(A százados indul. Közélgő tömeg zaja. Jézust
Pilátus elé vezetik.)

Mi ez? Nem értem! Ismét itt e gyász nép?
(Az érkezőkhöz.)
Mi baj, hogy visszajöttetek?

Kaifás.

Uram

Egy árva szó, mi sok, annyit se szólt
Hiába ösztökélte Herodes.
Kérés, parancs ennek mindegyre ment,
Csak állott mint ki néma és siket,

HIREK.

A szent gyakorlatok után. Csütörtökön délután tartotta Tomcsányi Lajos Jézus-társasági atya a *Ferenz József* néneveldeiben az utolsó szent beszédét nagyszámu intelligens hölgyközönség előtt. Beszéde végén mély meghatottsággal mondott köszönetet a jelenlévő hölgyeknek dicséretes buzgóságukért, hogy a szent gyakorlaton állandóan oly szép számmal jelentek meg. S örömmel jelentette ki, hogy Székesfehérvárra bármikor a legnagyobb örömmel fog jönni. Hatásos beszéde után a hölgyek nevében *Szögyény-Marich* Julia a jótékony nőegylet védnökönje, az oltáregyesület elnöknője ki őszinte buzgóságától indítatva mindvégig jelen volt a szent beszédeken, ismert ékeesszólásával érzékeny szavakban mondott köszönetet Dr. Steiner Fülöp megyés püspöknek, a jó pásztornak, ki nem feledkezett meg nyájáról, a ki szíve nemes sugallatát követve a legmúltoságosabb Oltárszentség iránti szeretetéből indítatva alkalmat nyújtott az Oltáregyesület szervezése folytán az isteni Udvözítő imádsázt hithideg korunkban felkarolni, köszönetét fejezi ki eme lángbuzgalmu főpásztornak atyai jóindulatáért, hogy az intelligens hölgyeknek ezen tanulságos szent gyakorlatot megtartotta. Majd *Szabolcs* Jenő kanonok oltáregyleti igazgató bölcs vezetéséről megemlékezve a jelenlévő intelligens hölgyek felé fordulva, kik legnagyobb részében a nem rég alakult oltáregyleti tagokat látja s a megindulásig őszinte szavakban tolmácsolta a halgatóság köszönetét ft. Tomcsányi lelkivezető irányában, ki élvezetes, könnyen érthető világos előadása által mindvégig mély benyomást gyakorolt a vallásos hölgyek lelkére s egyuttal biztosította a jó pátert arról, hogy a mit előadott, a miről mindnyájukat meggyőzte, azt átvisszák az életbe, hogy terjedjen a valóságosság, emelkedjék a hithűség. — Tomcsányi Lajos szent beszéde előtt és után gyóntató székbe vonult. Az oltár-

egylet tagjai közül sokan járultak a penitencia tartás szentségéhez. Tegnap reggel is volt még gyónás s 8 óra után a szent áldozás. Ezzel a szent gyakorlatok véget értek, mély nyomot hagyva a példás buzgalmu résztvevő hölgyek lelkében. Dicsérettel kell megemlékeznünk a Ferenz József néneveldei irtalmas nővérekről, a kik ez idő alatt fáradságot nem kimélve, egész lelkesedéssel azon munkálkodtak, hogy a résztvevő hölgyeknek a szent gyakorlatok végzését minél könnyebbé s léleken gyümölcsözőbbé tegyék.

Becsületesség. Két szegény munkás a fejérmegyei Tárnok határában a napokban nagy fekete kézi-táskát találtak. A táskában egy breviariumon kívül több ruhanemű s nagyobb mennyiségű pénz volt. A két becsületesség munkás a táskát a plebániára vitte, a hol az átvehető.

Vörös czedulák. Ott rikitanak a betegszoba ajtaja felett, szomorú tilalmul az élőknek, hogy át ne lépjk azt a küszöböt, melyen az élet viv ekéseregett harcot a halállal. Először egy-két ajtón ijestgetnek a halálnak ezen látogató-jegyei, később megsokszorozódnak a vörös czedulák, szétrepiti őket a ragály az egész közönségben s lépten-nyomon eliböknek akad a szomorú figyelmzetetés. Nagy veszedelem a közönségre nézve, a hol az ilyen vörös czedulák elszaporódnak. A mi meggyéknek kijutott a vörös rémekből. Egyik közönségben a vörös czedulák, a másikkban a vörös zászló. A szocializmus hódít. Mindkettő egyformán veszedelmes. Egyik a testet, másik a lelket öli meg s a jőzan emberből vadállat csinál. Mint levelezőnk írja *Pázmánd* közönségben még a múlt évi okt. hava óta szedi áldozatát a gyermekek közt a torokgyík. Eddig nem nagy mértékben pusztított, de lassankint ugy befészkelte magát, hogy ma már *Pázmánd* minden utcájában 3-4 helyen látható a vörös szedula. A legszomorubb az, hogy a szülők maguk az okai a betegség rohamos terjedésének. Ha egy gyermek megbetegszik, nem hívnak hozzá orvost, hanem mikor már a gyermek a halállal közd, bundába csavarják, s ugy viszik Nyékre, Velenczére vagy Lovasbényébe az orvoshoz s így hurculják közönségről-közönségre a ragályt. Három ilyen esetben halva hozták már vissza a gyermeket. Megtörténik, hogy a gyermekekhez orvost

nem hívnak s a beteg gyógykezelő orvos nélkül hal el. Az iskolás gyermekeket sem óvják eléggé. Sok esetben előfordul, hogy míg az egyik gyermek ragályos betegséggel fekszik otthon, a többiek az iskolába járnak, míg nem a tanító magán uton értesülve a veszélyről, az iskolától el nem tiltja őket. Így történt e hó 18-án is. Egyik tanító tanítványa 15-én megbetegedett. 18-án az iskolába járó két testvértől tudakozta a tanító, hogy mi a baja. A válasz az volt, hogy a torka fáj és rekedt. Miután azt is megtudta a tanító, hogy orvost az ideig nem hoztattak, jelentést tett az előjáróságnál, az éppen jelen lévő kerületi orvost a beteghez küldte. A ki már nagymértékű torokgyíkot konstatált. Ehhez hasonló eset sok fordul elő. Nem csoda tehát, hogy a ragály az egész közönségben már elterjedt. S félni lehet, hogy megfertőzött az iskolát, nagy pusztítást visz véghez a 300 iskolás gyermek között.

A gleccser-köz. Még soha nem neveztek el utvonulat találóbán, mint a milyen találó neve lehet a fenti ezim a lakatos-utca folytatását képező köznek. Ez az utvonulat valószínűleg a városnak. Itt van ben a város közepén és a város két nagy forgalmu részének összekötő utvonulatát képezi. Naponta száz és száz ember jár azon át, mert időben nagyon sokat megtakarítanak. Ennek daczára ennél közveszélyesebb utca nincs egész Magyarországon. A közút felesleges vize a sikátor közepén folyik le a csatornába. Nyáron megpocsásd a víz s döglötessé teszi a levegőt. Szerencsére nem sokat árthat mert a levegő rontásában nem versenyezhet a beholozatlan kanálissal. Télen azonban a lefolyó viz meg fagy és nap után növekedik a jég réteg, a mely a meredek uton ugy függ, mint valami piszkos gleccser. Tessék most már elképzelni, hogy ezen a meredek jégtáblán hogyan kapaszkodnak fel az emberek! Nincs annyi órája a napnak, mint a hányan elesnek rajta naponta. Még a nyakát nem törte ki senki, ennek köszönhető, hogy ezzel a közszel nem törődnek semmit. A múltkor megirtuk ugyan, hogy egy kis fiu eltörte a lábát, de azért sem nem segítettek a sikátor közveszélyes állapotán, sem el nem zárták a forgalom elől. Így történt, hogy csütörtökön délelőtt egy asszony esett el megint. Ő a lábát nem törte ki. De a szerencsétlen *olyan állapotban volt s mikor végig vágódott ottan rosszul lett, hogy orrán száján megeredt a vér.*

S bambán a légbe bámult. Ép azért
Bujtatta csufságból e hosszú ingbe
S eléd küldötte, hogy te mondj halált rá,
Különben a figyelmed jól esett
S barátságod jelét szemléli benne.

Pilátus (a századoshoz.)

Bizonynal az erkölcstelen, ledér,
Vérfertözö királyt egy szóra sem
Tartotta méltónak, s az visszaküldte.
Miért? Mert félt igaz vért ontani?
Dehogy! A hízélgés, mint láthatod.
Herodiásban nem a legutolsó.

Százados. (Krisztusra mutatva.)

Nézd e tündöklö kék szemet! Van ebben
Hunyászkodás, gög, bün, vagy gyűlölet?
Pilátus. Szemügyre vettem, a midőn először
Állott elöttem, s épen a szeme
Tünt föl nekem, az ejte bámulatba.
Bejártam Róma teljes birodalmát
S az embereknek láttam millióit,
De ily varázs szemet ily értelemtől
Sugárzó homlokot még nem találtam.

(A vádlókhöz.)

Ime, Herodes sem bántotta; én is
Mivel bün nincsen benne elbocsátom.

Tanácsosok. Halálra érdemes, feszítsd meg őt!

Pilátus (a századoshoz.)

Szeretném látni, mily fókig vakult el
A gyűlöletben ez a ronda nép.

(Az ítélőszékbe ül.)

Szokásotok, hogy husvét ünnepén
A kinhalálra íteltek közül
Egynek szabadságát kérjétek tőlem.

(Kissé szünetel.)

(A főpapok észreveszik *Pilátus* beszédének
célzatát, s néhányan a nép közé elegyülve, izgatnak.)

Kettő közül kinek az életét
Öhajjtátok, ennek-e avagy,
Ki gyilkolásért fogva, Barabásnak?

(A tömeg közt élénk megzomalom támad, egy-egy izgató körül csoportosulnak s élénk vitát látszanak folytatni.)

Kaifás. Feszítsd meg Jézust, Barabást erszed el!

A tömeg. Jézust feszítsd meg!

(Egy asszony, gyermekét ölébe tartva, előtérbe lép a tömeg közt s *Pilátus* lába elé veti magát.)

Asszony.

Óh, Uram, ha van

Csak egy porszemnyi benned a részvétből,
Szánj engemet, ki gyászos özvegyül
Maradtam, szánd ez árvát, ki apátlan.
Barabást öld meg, gyilkosok férjemnek!

A tömeg. Jézust feszítsd meg!
(Az örök *Pilátus* intésére elvezetik az asszonyt.)

Pilátus (a századoshoz.)

Ily féktelen düh farkasokba sines.
Hogy szennyes lelkök éhét csillapítsam,
S körmük közül a zsákmány mégis élve
Kiszabadulhasson, nincs mód egyéb,
Megostoroztatom, s ugy, jog szerint,
Mivel „non bis in idem”, elbocsátom.

Százados. Bocsásd el, ám de meg ne ostoroztasd!
Pilátus. Be kell ez ádáz népnek tömni száját.
(A néphez.)

Hogy teljék kedvetek, szenvedjen ostort,
S aztán hadd éljen nyugton elbocsátom!

A tömeg. El ne bocsásd, hanem feszítsd meg őt!
(*Pilátus* int az öröknek s ezek Jézust elvezetik, hogy megostorozzák; a nép egy része Jézus után tódul.)

Százados (Pilátushoz.)

A kormányzóznak nincs hatalma anyni,
Hogy egy embert, ha ártatlan valóban,
Ostorcsapások nélkül elbocsásson?
Pilátus. Tévedsz, ha azt hiszed, hogy a hatalmat
Forgatni oly könnyű, miként a kardot.
Ha véle a levegőt szedeled.
Jézusnak tettiben, beszédiben
Nincs semmi törvényünkbe ütközö
S így én, mint római, felmentem őt.
De ne feledd e zajongó tömegnek
A maga szempontjából van oka
Békétlenkedni, bár igaztalan.
Ugy vettem észre, Juda szelleméből
Jézusban egy szunyognyi sines, sőt épen
Lerontni czélja e népfajnak szükös
Önzö erkölcsvilágát, s nemesebbet
Teremtteni régi romjain.
Ez helyes is. Habár nekem közömbös.
De természet szerint való, ha pap,
Irástudó rémülve összeröffen
S bösz harcra két avult bástyája közt,
Mely neki dusan nyujt megélhetést.
Caesarnak bukni kelle az avult
Közársasági szellem törítől,
Ámbár az eszme, melyért vérezett
Koporsójából újra támadott.
Sokrates is, a kristály lelkü böles
Undok pohárt irtini kényyszerült
Biráinak még undokabb kezéből.
Elismerem, hogy e halált rivalgó
Vadlelkü gyülelévsz s vezércsapója
Még aljasabb, mint mind megannyi vándó,
Kik ezredek során erényt alázta.
De védi ő is önmagát, miként
A tigris, hogyha rá karddal rohannak,
Mivel megtámadná a féltet nyáját.

Könyöröltes emberek segítettek feljutni a gleccseren túl az utcára. A szerencsétlen asszony nevét nem sikerült megtudnunk, de valószínűleg hallatni fog magáról. — Már most ismételték is kérdezzük *Reé István* főkapitányt, csakugyan nem tud-e a mérnöki hivatalal semmiképen segíteni ezen a kétégebejítő állapoton? — Ha nem tud, abban az esetben kérjük zárossa el ezt a sikátort, mert azon a közlekedés a testi épséget veszélyezteti!

— A kötekedés vége. *Pollák Károly* mészáros legény tegnap a színház melletti kanális partján ment, midőn szembe találkozott *Mihályi Ferenczcel*, a ki feleségével volt. *Mihályi*, mikor *Polákkal* találkozott, meglökte őt, úgy, hogy majd a kaváliba esett. *Pollák* a lökést nem a legudvariasabb formában viszonozta, mire *Mihályi* előragadt a kését s azzal rohanta meg *Pollákot*. A mészáros legény azonban kicsavarta ellenfelének kezéből a kést aztán az időközben összeverődött néző közönség nagygyönyörűségére úgy csapta a földhöz *Mihályit*, hogy azt még *Robinetti* is megirigyelhette volna. — A rendőrség azonban a lovagi torna iránt nem viseltetett kellő elragadtatással, mert mind kettőjüket bekísérte a városházára.

— A cigány és a farkas. Egy muzsikus cigány, valamelyik helybeli bandából, tegnap este dideregve ballagott a veszprémi országúton Székesfehérvár felé. Mikor a „csóóri csárdá” romjai mellett haladt s a régente híres csárda emlékezte nagy száraz kortyokat nyelgett vele, valami kutyanyugatás félt hallott. Hátranézett s a csóóri erdő felől egy fekete kutyához hasonló állatot pillantott meg. A bestia a mint észrevette a cigányt, egyenesen feléje tartott. Ez keresztet vetett magára a szemei egyszerűen szikrák hánytak s nem tudott helyéből elmozdulni. A hegedűje, mit a hóna alatt szorongatott, majd összeroppan, pedig még az nap este kontrázni kellett vele a bandában a kávéház vidám vendégeinek. A fekete rém ezalatt már egész közel jött és a mi utasunk tisztán láthatta, hogy az az erdei jövevény nem más, mint egy — farkas. A nagy rémülettől égnék meredt a cigány minden hajszála, fogai vaozogtak, térdjei összeverődtek. De a nagy ijedség szerencséjére nem fosztotta meg öntudatától, hirtelen egy mentő gondolata támadt. Letépte hegedűjéről a koport, toltos tasakot s elkezdett eszeveszetten hegedűlni. Hallotta valahol, hogy a zene még a farkast

is megszelidíti és lefegyverzi. Ennek azonban farkasétvágya lehetett, mert először meghökent ugyan, de nem hátrált meg s villogó szeméit a cigány arcának szegezte. Ez pedig hegedült tovább, mind erősebben nyomta a vonót a hurokra, hogy annál jobban bangozzék. Egyszer csak nagyot pattant a hegedű az álla alatt s a hurok a nyereggel együtt leestek a hegedűről. Rettenetes helyzet! A farkas az erős hangra pár lépésnyire visszahajolt. Ezt látva a cigány, ő is kerekelt oldott a *hosszúhegyi* pusztá felé. A farkas azonban nem engedte a prédát, utána iramodott. Borzasztó hajszá keletkezett most. A cigány lélekszakadva rohant, vissza-visszanézve üldözőjére, mely már a nyomában volt. Egyszer csak megcsuszott a lába egy jégdarabon s elterült a fagyos földön. Már-már érezte halálát, s eszébe jutott a sok tyúk és malac, a miket életben lopott. Már az arcán érezte a vadállat forró leheletét s a másik pillanatban már nem érzett semmit. S így nem hallotta azt az éles füttyentést sem, melyre a vérengző bestia megfordult s szaladt vissza. Eppen akkor ért fel a dombra egy döcözőgő szekér s a farkas aboz szaladt farkcsóválya. Mikor a szekér a cigányhoz ért, a gazda megállította a lovakat s leszállt, hogy megnéze a „megfagyott” embert. Bökődött a botjával, meg sem mozdult. Csak mikor a kocsiára akarta emelni, akkor nézett fel, de mindjárt lehunyta szemét, mert a tekintete először is a „farkasra” esett. A szekeres ember látta, hogy a cigány még él, a pálinkás butykos nyakát fogai közé tette, hogy hadd szálljon belé egy kis erő. A mi vándorunk egy szuszra kiitta a szilviorumot s aztán félnéken körülnézett. Már azt hitte, hogy a más világon van. A szürös ember és a farkas tértették magához. A gazda felvette kocsiára, hol aztán elbeszélte kalandját a „vérengző bestia” farkcsóválya ment a koci után. A beszéd folyamán kiderült, hogy a cigány *Szűcs András* fekete kutyájától ijedt fél hótra, amely nagyon jámbor állat, szereti a hegedűt s csak a neve, az valóban „farkas”.

— Éretlen tréfa. *Lengyel József* iskola-utcazi lakásán tegnap neje és három nőismerőse vigán beszélgettek. Ez idő alatt valaki odasompolygott a konyháról beuyiló szoba ajtajához s anélkül, hogy benlevők észrevették volna kívülről reájuk zárta az ajtót. Ellehet képzelni az asszonyok ijedségét, mikor észrevették,

hogy be vannak zárva. Csak nagy sokára jött valaki a lármára és dörömbölésre s kiszabadította őket a fogságból. — A rendőrség keresi az éretlen tréfa elkövétjét.

— A hűség rajjai. *Bartal János*néhoz kedden délelőtt egy kopott ruhájú cigányasszony kopogtatott be, *Máté Ferencz* muzsikus cigánynak a felesége. Beszélte ott össze hat-havat, hízkeledett, hazudozott s végül fontoskodó arccal jelentette ki, hogy ő olyan csodaszernek van birtokában, a melytől az ember mindig ifjú marad és ha asszony veszi be, nem fog gyermeke születni. Az örök-menyecske eszméje meghódította a fiatal asszonyt s szivesen hallgatta tovább a cigányasszony haszontalan fecsegését. Mikor már ez látta, hogy *Bartalné* megvan nyerve, akkor titokzatos szemhunyorítások közben bevallotta, hogy itt van nála a bájital s hogy „igen olcsó” hajlandó odaadni. *Bartalné* megvette a kurzuló asszonytól az italt mikor magára maradt, megitta. Nem mult el azonban egy óra, már érezte az ital hatását, mely belső fájdalom érzésben nyilvánult. Délutánra már olyan rosszul volt az asszony, hogy két orvost is kellett hívnia. *Dr. Spáth* Henrik lenzei körorvos megjelenvén, informáltatta magát a baj okáról, megvizsgálta az asszonyt, de határozott diagnózist nem tudott megállapítani. Olyan mérgezési tüneteket észlelt, melyekről a mérég minőségét nem lehet megállapítani. Mivel az eset *Nyéken* történt, a nyéki csendőrség megindította a bűnvádi elővizsgálatot. Kihallgatták a cigányasszonyt is, de ez még a szembesítés után is tagadt. Az esetről már értesítették a helybeli kir. törvényszéket. Az orvosi vélemény szerint *Bartalné* életben marad. — *Lovászberényben* e hó 2-án *Bori Fálné* szüli *Szusi* Zsuzsanna akart hasonló módon menekülni a szülés elől. *Bán Istvánné* okl. szülész nő felajánlotta segítségét és a szülést megakadályozták. A napokban *dr. Grünfeld Ignác* körorvos az asszonyt megvizsgálta s a természet ellenes, bűnös beavatkozást megállapította. Az ügy szintén a bíróság elé került.

— Öngyilkos pékinas. *Csernyai Vilmos* pékmester egyik inasa, *Szabó Ferencz*, a ki különben már 21 éves, tegnap megmérgezte magát. Reggel találták meg a műhelyben és röktön ápolás alá vették. *Bierbauer* főorvos ellenmérget adott neki, a mi azonban egy elgyöngítette, hogy eddig kihallgatható nam volt.

Ha dögként ott marad, derék eredmény,
De ha fogát csatogatót dühében
Széttépni kész a jogos üldözöt,
Természetes, s a vér törvénye az.
Egy ellen itt a sok; s én nem az egyet,
De a sokaságot kormányozom.
Jézust védelmezem, míg védhetem,
De száját be kell tömni valahogy
A népek is; azért alkalmazom
Kiszegítőül az ostorcsapást.

Szászados. Hiszed, hogy ezzel vége lesz az ügynek?
Hiszed, hogy Jézus aztán visszatér
Az ácsműhelybe turni és faragni?
Hiszed, hogy ellenségi vesztég ülnék,
S mi bennök mostan tigris, az jövőre
Báránnya csillapul?

Pilátus. Hagyd a jövőt,
Majd lesz, a minek lenni kell; s ha épen
Jézusnak halmi kell, nagy eszmék harcza
Mutatja, hogy az áldozatnak vére
Az áldozat győzelmét termi meg.
(Jézust hozzák. Fején tövis korona, vállán bitor-
köpeny, kezében nádszál.)

Szászados. A szívem, hogyha nézem, meghasad!
(A nép közt fel-feltört zokogás.)

Pilátus (Jézussal az emelvényre megy.)
Ime az ember!

A tanácsosok. Feszítsd meg őt, feszítsd meg őt!

Kaifás. Nekünk törvényünk van és a törvény
szerint meg kell halnia, mert Isten fiává tette
magát.

Pilátus. Isten fia? Uj vád! Szellemkirály,
S mi több, Isten fia! Kíváncsiságom
Nagyon fölébredt. Jer pár szóra, Jézus!
(A tanácssterembe megy s Jézus magában utána.)

Honnan való vagy? Égből-e vagy a földről?
Mond csak igaz, hogy Istennak fia vagy?
(Jézus nem felel. Pilátus csodálkozva s kissé sértődve.)

Nekem nem felelsz-e? Nem tudod-e, hogy
hatalmam van téged megtesztetni, és hatalmam
van téged elbocsátani?

Jézus.

Nem volna semmi hatalmad ellenem, ha
onnan felülről nem adatott volna nekem a ha-
talam; azért annak, ki engem kezdebe adott,
nagyobb hűne van.

Pilátus. Igaz, hatalmam onnan jött felülről

De a „felült” nem értelmezzük egyként.
Te azt hiszed, Istentől nyertem azt,
Én meg tudom, hogy császárom kezéből.
(A bírara megy; Jézust az örök közrevéve,
Pilátus elé állítják. Pilátus a szászadoshoz.)

A kérdésemre, hogy Isten fia-e?
Szót sem felelt, miért nem érthetem!

Szászados. Bevallta immár s tanács előtt
És mondta már előbb másoknak is,
A hivei azt nyiltan hirdetik.

Pilátus. Elöttem, ki az Istenek meséit
Mosolygva hallgatom, oly furosa az,
Hogy a ki hatalomban s értelemben
Kötünk, az nyomban megistenül.
Rómánk császárai Caesartól ezt is
Örökölik; mit szól a bölcs ehhez?
Egyébiránt, ha Isten nincs, valóban
Az istent az emberben kell keresnünk,
A név marad csak tárgya változik.
Kinek kezében milliók java,
Vagy a kik milliók szívét, eszt
Nagy szellemökkel meghódítani bírják,
Szavamra mondom, mind kis Istenek.
Csak azután ne szóljon senki nékem

Az élő bitröl, mert kinevetem.
Mivel nincs Isten, teljes egyre megy,
Császáz vagy Isten, lángész-e, vagy Isten,
Csak pusztá névcsere. Így Jézus is,
Megengedem, hogy Istennek fia.

Szászados. Én elsietek nődhöz, és jelentem:
Ne félj! térjed, az igazsággnak öre,
Az ártatlannak vért megkiméli.
(El.)

Pilátus. (A tömeghez.)

Oly nagy baj az, ha köztetek ez ember
Isten fiának hirdeti magát?
Rómában, lám, az isteneknek száma
Százakra rug; ti néktek sok talán,
Ha egy szál árva istenen kívül még
Egyetlenegy istenfiucska támad?
Azért vagytok oly elnyomorodottak,
Mivel az istenek egy csupán
S ahhoz se füz élő hit, bizalom,
Én nem törődöm azzal, hogyha épen
Te, Kaifás, mindjárt megistenülis is.
Egygyel törődöm, hogy császárom itt
S Rómának sassa tisztetelebe legyen;
Ha Jézus önmagát istennek vallja,
Hazám fűnsége azzal sérteve nincs.
Tetszik, vagy nem ti néktek, elbocsátom,
S mig nem cselekszik törvényeinkre káros,
Addig ne görbüljön hajszála se!

(Pilátus távozik; utána *Krisztus* és az örök
Raifás és a tanácsosok bosszus arccsal tanakodnak.
Lucifer őt főtársával ott terem *Plútó*, *Belzebub*,
Drumo, *Belial* és *Leviathán* a nép közé keverednek
s izgatnak; körülötük a tömeg közül külön-külön
csoportok alakulnak. Lucifer a tanácsosok közé megy.)

SZÍNHÁZ.

Színházi műsor

1898. január 23-tól január 30-ig.

- 23-án. Vasárnap d. u.: **Orpheusz a pokolban**, este: **Az asszony verve jó.**
- 24-én. Hétfőn: **A remete csengettyűje.**
- 25-én. Kedden: **Othón.** (Füredi Emma népszínházi tag fellépte.)
- 26-án. Szerdán: **Az eleven ördög.** (Tábori Frida jutalomjátéka.)
- 27-én. Csütörtökön: **Katona dolog.**
- 28-án. Pénteken: **Fenelányok.**
- 29-én. Szombaton: **V. László.** (Fábián László 30 éves jubileuma.)
- 30-án. Vasárnap d. u.: **A kikapós patikárius**, este: **A vereshaju.**

Fábián jubileuma. Szalkay szintársulatának titkára Fábián László csak ritkán lép fel a színpadon. Eddig egy-két szerepbe láttuk, s legközelebb akkor is csak jelentéktelenebb szerepekben. Nem csoda hát, ha a közönség nem is tudja, hogy Fábián a vidéki színészet egyik legtehetségesebb tagja. A kik ismerik őt azok becsülik benne az embert, a kifogástalan ur-embert. Sajnos vidéki színészeinknél ezt még ma is kiváló tulajdonság gyanánt kell felemlitenünk. Fábiánról a színészről azonban igen sokat tudnánk mondani ott az alföld nagy városaiban. Arad, Szeged, Debreczen, Nagyvárád, és más helyeken, hol közel két évtizeden át volt a legjobb nevű drámai hős. Kiváló tehetségén kívül bámulatos volt szorgalma is és alakítása nagy intelligenciát árultak el mindig. Az idén tölti be színészkedésének 30-ik évét. Pályatársai s a közönség szeretettel fogja ez alkalommal elhalmozni. Szalkai Lajos igazgató a jövő szombatjára tűzte ki a jutalomjátékát a mely egyuttal 30 éves jubileumának díszelőadása is lesz. V. Lászlót fogják ezuttal bemutatni, még pedig olyan fényes jelmezekben, a minőt itt Székesfehérváron még nem láttak. Szalkai ruhatarából most kerülnek elő legelőször az érintetlen, pazar fényvel kiállított magyar ruhák, a melyeknél szebbek még nemzeti színház színpadán sincs. — Az előadás iránt annál nagyobb az érdeklődés, mert Fábián V. László szerepében még egyszer gyönyörködnetni fogja a közönséget szép tehetségével. Beszélük hogy nagy számú tisztelői mozgalmat indítanak, hogy jubileumát mentől emlékeztessék tegyék.

— **A szintársulat katasztrófája.** A kulisza mellől napok óta a legkülönbözőbb hírek kerülnek a közönség közé. Valóságos valóságos hírek ezek, a melyek ha valóknak bizonyulnak abban az esetben, szintársulatunk olyan állapotba jut, hogy kénytelenek leszünk majd a közönséget arra kérni, hogy hagyja magára ezt a társulatot, mely nem érdemi meg azt a pártolást, a melyben áldozatkész közönségünk részesíti. Ismétéljük, hogy e hírek valóságáról nem győződhettünk meg, s így az ügyben véglegesen nem nyilatkozhatunk. Annyt azonban konstatálnunk kell, hogy e héten olyan szomorú előadások voltak, hogy azzal még Sárhögárdon sem lehetnének megelégedve. Tábori Fridát a harmadik sorból első sorba állították, ez a hét az ő hete volt. **Hogy Mányai és Répássy** mellett ő csak nagyon gyöngye harmadik énekesnő, arról ugy látszik nem akar az igazgató tudni. Most egyelőre tartozkodunk a szintársulat belviszonyaival foglalkozni, ha azonban ezek a botrányos állapotok tovább is tartanak majd megvilágítjuk azt a rugót, a mely ezeket az állapotokat előidézi s a mely a legfelháborítóbb módon helyezi magát a közönség fölé.

FARSANG.

Farsangi naptár.

- Január 23-án: A felsővárosi Katolikus kör táncvigalma a „Fehér Bárány” helyiségében.
- Január 30-án: A kath. legényegylet táncvigalma a „Fehér Bárány” vendéglőben.
- Február 1-én: A tövirosi olvasókör táncestetélye.
- Február 6-án: Az iparos ifjak önképzőkörének Jelméleti táncestetélye a Magyar Király-ban.
- Február 7-én: Megyebál a színházban.
- Február 12-én: A szekesfehérvári het-gesegélyző-egyesület hangversenyei egybekötött táncüzérkerje.

Farsang.

A szokásos derűséggel megirt sokféle farsangi tudósításoknál kissé komolyabb adat gyűjteménnyel öhajítottam e sorokban a mt. olvasóinknak szolgálni s kedveskedni és e czélből először is a »Farsang»-nak magyar szótani jelentőségét szerettem volna bemutatni; — de biz én ezt nem tudtam kisútni.

Nemzetiségét megállapítani teljes lehetetlenség, mert a művelt és vad népek egyaránt ismerik és mindenütt oly nemzeti jellegbe öltöztetik, hogy a régi Assyrok és Babylonoktól le a görögök és rómaiakon keresztül egész a mai hontentűk és Zulu-Kafferekig — mind, mind a sajátjuknak vallják, csak a magyar nem nevezheti a magáénak, mert mi sohasem farsangoltunk nemzetileg, hanem őseinktől örökölte, mi csak »nagy áldomásokat» tartunk.

Hogy a régi Babylonok jól ismerték, azt Jónás próféta történetéből tudjuk, mert az ő predikációja eszközlé nálunk azt a haladást, hogy a nagy Ninive a hosszú farsang után még is bójtre szorult. Az assyrokna pedig Nabukodonozor király szénán bójtölte meg az istentelenség farsangját. Az egyiptomiaktól még a szegény száműzött zsidók is elsajátították s a pusztában való hosszas vándorlás alatt az »Aranyborjú» körül szereték farsangolni, — s ezt annyira sajátjuknak ismerik, hogy e régi szép szokásnak ma is szives örömmel hódolnak.

A régi görögök és rómaiaknál a Saturnáliák és Bachanaliák voltak állandó nagy divatban s oly erősen gyökeretek a népszokásban, hogy a nagy világbirodalmak megdölte után sem vezett ki e divat a más nemzeteké tömörült egyes népeknél. Olasz, Spanyol, Frank, Angol és Német népek és fajrokonaiaknál pedig ma is nagy szerepe van a farsangnak és ezen népek nyomán hozzánk is elszármazott, de korán sem oly hatalommal és hódító erővel, mint náluk. Faji sajátágai tehát vannak ugyan, de szorosabb értelemben vett nemzeti jellege nincs a farsangnak, vagyis nemzetisége ismeretlen, bizonytalan, bátran nevezhetjük tehát nemzetközinek.

A mi azonban származását illeti, ennek nemzeti voltát tagadni nem lehet, mert mindenütt csaknem kizárólag a vallásos szokások és szertartásokkal látjuk szoros rokonságot lenni; sőt a legtöbb és legnagyobb nemzeteknél a népszokás és vallási értelet törvényes szövetekezéséből nyerte egyenes származását. Nem csodálhatjuk tehát, ha ezen magas nemzeti származásával szíveskedően hódítva és bódítva, alattvaló hercegi rangra emelték s tiszteletére mindenfelé fényes ünnepélyeket rendeznek, nagy pompával ünneplik és kegyeinek mámorában egyéb kötelemeiktől megfélekedve a Carnevált dicsőítik.

Ez a nemzeti diplomája, meg a katolikus egyházba is szabad belépést szerzett neki, csak hogy itt szilajabb természetét egy kissé megfékezze és szíveskedésének korlátokat szabott. Sajnos, hogy e fékek már megkoptak és a korlátok elkallódtak s bizony-bizony ma már alig tudjuk megvonni a helyes határvonalakat a szentelt idők és a farsangi bohóságok között.

De ha még csak bohóságok volnának; ha még csak a kedélyes tréfák érvényesülnének —?! — Igen ám! de hányszor esik áldozatul a farsangi féktelenségnek a vagyona, a becsület; az erény? Valóban elég szomorú példát látjuk és tapasztalhatjuk ennek, mert a mint Wéber Nevelő bölcsésze — Demokritos mondja: »Ha a szívnek száz kapuja lenne, mint volt hajdan Theba városának, mind a száz kaput tárták fel az örömeknek!» Csakhogy az örömek mellett észrevétlenül heosonnak e tárt kapukon a keservek és fájdalomak is.

Nem lesz nehéz megítélni, melyik volt nemesebb és szebb szokás és farsangi mulatság:

II. Ferdinánd császár és magyar királynak volt egy Jónás nevű udvari bolondja. Az akkori szokások szerint ezen különleges udvari alkalmazottnak az volt a feladata és kötelessége, hogy a népesebb

udvari ünnepélyeken és vigalmakon ötletei és elczével szórakostassa a vendégeket. Egy népes és a legelőkelőbb társaság színe-javával megett farsangi mulatság alkalmával azonban nem jelent meg az udvari bolond s hiában keresték őt lakásán s az egész városban, sehol sem találhatták fel. Végre mégis megérték; a Szent-István templomban ajátoskodott. Midőn a császár elé vezetette távolláradásáért felelősségre vonták, — ő így felelt: »Egész éven át annyi dolga van a jó Istennek veletek nagy urakkal, hogy az ily szegény bolond nem kerül kihallgatásra. Tehát most a farsangon, midőn az egész világ megbolondul — nagy nehezen mi bölcsék is alkalmat nyerünk az Urnak szolgálhatni!» Ezen esemény után két évvel e fényes farsangi társaság még nagyobb diadalt aratott a vallászabadság ádáz ellenségein.

III. Napoleon alatt 1868-ban, midőn a vatikáni zsinat a megtanult erkölcsi kötelmek ellen az egyházi törvények fegyelmezettebb megtartását sürgette — Párisban a császár unokaöccsének az u. n. »Vörösherczeg»-nek védnöksége alatt »Husfaló» társaság alakult, mely a bójt szentelt idejébe is betöltötte a farsangot és Nagypénteken nyilvános huslakomát rendezett tánczál — és — — — — — Két évvel később e hirhédzt csiboraszó a szedáni szegényt — és Páris ostroma alatt patkány pecsenyét — kapott.

1853-ban a farsangi hírek között egy bern-i újságban a közetkező közlemény jelent meg: A sokféle és felette költséges álarcos mulatságok és ünnepélyek között, melyek ez idei farsangon Schwein csaknem minden kisebb-nagyobb városban lefolytak, bizonyára a legszebb a legbecesebb Einsiedelben tartatott meg. Itt ugyanis a város és vidék előkelő hölgyei és urai, az »Irgalmas testvérek» ruházatában végig járták a szegények és elhagyott betegek hájleit és több mint háromszáz ily szorult helyzetben levőnek minden tekintetben kielégítő segélyt és támogatást nyújtottak. — 1855-ben erre következett, hogy a párisi Congressus Schweinak mint nemzeti szövetezetnek, független állami szervezetet és alkotmányt biztosított.

Érdekes ellentét adta ennek nem régen Párisban egy sajátágos farsangi mulatság. Az emberi jogokért lelkesülő forradalmi szörnyetegek nem állaltották az Isten trónjától megfosztani; ez most nem volt elég, hanem legujjabb holtá nyilvánították és eltemették a halált.

Legujabb botrányként kieszték ugyanis a halál kigunyolását s fényes temetést rendezett neki egy önjongó társaság — oly formán, hogy egy velük érző és mulató eszeveszett festőnek nagy és tágas műtermében, — mert ily czélből egy nyilvános táncztermet sem szerzhettek meg, — halotti bált rendeztek. A terem falait nehéz fekete bárony szőnyeggel borították, melyen ezüst fehér szálakkal halál fejei voltak himezve. A komor helyiséget egyetlen nagy és nappali fényt árasztó ezüst lámpa világította meg. Férfiak és nők teljes gyászban voltak, a tánczrend halotti jelentés szerű gyászkeretű nyomtatvány voltak; a belépő jegyek gyászlapocskák voltak s halotti induló útjeme szerint tánczoltak a ledér és dőváj tánczokat. Az étközben egy óriási ravatalon volt felhalmozva a csémege és sülték; A borok és pezsgők koporsóban voltak jégbe hűtve. A tánczra pedig a jelszóval hívták egymást. »Momento mori! — Megemlékezz — meghalsz!» E különös bál után nemskára beköszöntött a »Commune» s a felgyújtott Városháza, Touillere lángjainál ledönté a Vandome oszlopot s halomra gyilkolta a békés polgárok ezreit és hátra lövete Páris atyját nagyszívű vértanu érseket.

Valóban mily különös és sajátágos ez a farsang — nem — a tündér »Carneval hercege»

Ilyennek ismerék és tapasztalá ezt egy török követ is, aki valamely jelentékeny politikai ügy rendezése czébjából huzamos időt töltvén a fejedelmi udvarokban, midőn hazatért azt kérdezték mi szépet látott és tapasztalt a keresztények között? — azt válaszolá: semmi más nem tűnt fel neki oly fura fonákságban, mint az — hogy a keresztények az u. n. farsang idején örületes dogokat művelnek, némelyek bele is halnak, mások vagyoniilag elpusztulnak s a megmaradtok egy része aztán kijózanodik s a templomban hamut szórát a fejére.

Mily különös eset volt az is, a mi egy német fejedelem udvarban történt meg egy farsangi udvari estélyen. Egy előkelő lengyel főnemesi családból származó fiatal katonatisztnak tánczosnőül egy orosz czári hercegnőt jelölt ki a főudvarmester tévedésből. Midőn a tévedést észrevették — a dolgon már

VEGYESEK.

változtattani nem lehetett; a főudvarmester tehát figyelő állást foglalt el, hogy még a kellő időben lemondásra bírja a tisztet; azonban ez nem sikerült, mert egyszer csak látja, hogy a fiatal pár már lejt a talp alá való keringőt. A véletlen úgy akarta, hogy az ifjú tánczoló pár a fényes és sikoara csiszolt padozaton elcsuszott és mindketten elesetek. Röggtől talpra állottak ugyan, de a főudvarmester is azonnal ott terem s az ügyetlen tisztet ránczolt homlokkal rendre utasítja: »Hogy merete ön a nagyhercegnő ő fenségét tanczba hívni az udvari szokások ellenére?» szót ingerülten a fiatal lengyel főnemeshez. Ez szelid pillantást vet a még mellette álló hercegnőre, aki aztán imigyen válaszol: »Nem a gróf hívott engem, hanem én kértem fel őt a tánczra, miközben én csuszam el és ő kíméletlenül nem tarthatott engem fel!»

Vajha minden farsangi bukás ily elintéztést és megoldást nyerhetne. Csakhogy ezzel is sokan úgy vannak, mint az arab here meséi, melyet Möhler-Symboliká-ja így tolmácsol:

A tömjént termő olajfa e nemes és értékes terméke nem díszlik sehol úgy, mint Arábia forró éghajlata alatt, a hol a nap izzó tüze csálja ki azt a fának repedező hancsai alul. Egy arabnak ily fája lévén, naponkint megszede a friss terméket; azonban a kiizzadt illatos gyöngyök az arabot ki nem elégítvén, azon töprengtet, hogy miként szaporíthatná azt fel. Fel is fedezte ennek módját; t. i. a faháncs repedéseket vágott éles handzsárjával s azt tapasztalá, hogy minél több és nagyobb repedéseket vág a fán, annál szebb, illatosabb és nagyobb tömjén gyöngyöket kap. Csakhogy e repedéseken a fának életvedve is csakhamar elfolyt, a fa kiszáradt és — az arab elesett az értékes termék szép jövedelmétől. Mennyi és hány ily vágást teszünk mi is a farsang szokása és igénye szerint saját életfánkunkon: — pedig a farsang igazán nem magyar, — valóban nem a mi nemzeti sajátunk, hanem csak olyan — — — »gyütt-ment jószág» mint Szegeid népe nevezni szokta.

No de »a jónak sohasem volt megrentója a magyar!» azért ezt a jövevényt is szívesen fogadta otthonába és nagyja és apraja, örege és ifja szíves örömmel elmulat és szórakozik a farsang bohóságain. Azért ne irigyeljük a fiatalság nemes mulatságát, mert habár a német bölcsész mondja is — mégis igaz, hogy »a legnagyobb érteki öröm — egészséges állapotban nyugalom a munka után!» (Kant).

Más örömei vannak a czél felé haladónak s más elvei a czélnál levőknek; de arról is meg kell emlékeznünk, hogy »minden farsangnak megjön a maga bőjje is!»

Ezért hazug és sérelmes dévajkodás az, a mit elkábult mámorban oly dévajkodva szeretnek sokan kiabálni, hogy »Soh'se halunk meg!» Mert ha vannak is ép test és ép elmével megáldott öregeink, a kik kellemes és kedves visszaemlékezéssel vesznek részt a fiatalság mulatságain; de »örök ifjuság» nincs, valamint nincs és nem is lehet földi öröm, mely a mulandóság és állandóság ingadozó mérlegét egyensúlyban tarthatná még csak egyetlen farsangon is át; — ezt akartam e vázlatban bemutatni — a Röntgen X. sugarai nélkül.

Dr. Futó Lajos.

Irodalom és Művészet.

A Katholikus Szemle. A Szt.-István társulat kiadásában megjelenő jeles folyóirat 1898. évfolyamának első füzétét most kaptuk meg. Minden hangzatos dícséret helyett álljon itt a füzet tartalma: Katholikus egyetemek. — I. — Mihályfi Ákos dr. Budapest szobrai. — Simkó József. A Haynald-obszervatórium berendezése. — I. — Fényi Gyula S. J. Az ember. Lamartin költeménye. — Francziából fordította Geréb Kázmér dr. A reformáció egy szemlélyvesztése. — Sörös Pongrácz. A külföldi kath. irodalomról. — Mihályfi Ákos dr. Két leány. Regény. — I. — Cyprian, Könyvismeretek és bírálatok: Ujabb regényeink. — Ism. Bartha József dr. Balbi-Czirbusz: Egyetemes földrajz. — Ism. Haanusz István. Cyprian: Elbeszélések. — Ism. k. Nogáll: Lelki kincstár. — Ism. i. Időszakai Szemle. — I. — n.

□ A kínaiak katonái. Minél jobban letre fekszik valamely ország, annál többet lopnak a közpénzből. Kína szinte legkeletibb állam, ott lopnak tehát majdnem a legtöbbet. Ez az oka azután, hogy a kínaiak maguk is édes kevéssé vannak tisztában a felől, hogy mennyi katonájuk van. A tiszték becsülése szerint, ha minden katona meg van, a mit a papíron kimutatnak, ugy ez felülmúlja az egy milliót. Amde a hadügyi mandarinok legdusabb jövedelemforrása éppen az, hogy megtapják ugyan az előirt létszám fizetését, de tényleg félmányi katona szolgál. Mindezen évben felmegy ugyan a díszes jelentés, hogy ennyi és ennyi retenthetetlen katona, annyi meg annyi pompás mongol paripa áll a mandarin személyes felügyelete alatt, de ennek rendesen csak kis tört része igaz. Ezt az eljárást a legfelsőbb helyekről — ugy látszik — hallgatagon jóvá hagyják, mert a hadügyi mandarin kinevezetése első évében nemcsak fizetést nem kap, hanem még ő fizet bért az állásért, tehát felsőbb helyeken jól ismerik az ilyen hivatalok jövedelemforrásait. Egészen másképen megy az európai tiszték által begyakorolt katonák fizetése. Ezek szabad lakást kapnak a kaszárnyákban (a régi gárda ott lakott, a kol neki tetszett), havonként öt dollár fizetést és 3 dollár kosztot, melyért ha akarják, a menageból kapják a rendes kínai ételmészénél sokkal jobb és erősebb kosztot. Ez a fizetés tehát jobb, mint a mi katonáinké és hasonlíthatatlanul több, mint a mennyit a kínai kuli keresnek.

□ Szivar a történelemben. Ismeretes dolog, hogy a dohányt Amerikából hozták Európába és hogy a mi buzogányos, párducz-kaczagányos őseink még hírebből sem ismerték a szivart. A szivar első megemlítését Gonzalo Fernandez de Oviedo y Valdez spanyol történetíró egyik munkájában találjuk, a mely 1555-ből való. Ebben a szerző Nikaragua történetéről írván, a következőket mondja: Unnepyesek összejeveleiknél az indiánok Chichá-val egy kukoriczából készített szeszes itallal leisszák magukat s hozzá egy csomó növénylevelet vesznek, mely mintegy hat hüvelyk hosszú és ujnyi vastagságú. Ezeket a leveleket összegöngyölgetik, az egyik végét letépi és meggyújtják, a másik végét pedig a szájukba teszik és azután magukba szívják a füstöt, melyet egy idő mulva ismét a szájukon vagy az orlyukakon kilöknek.

□ A katolikus lord-mayor. A napokban halt meg Londonban Sir Polydere de Kayser a ki 1887-ben lord-mayor volt, dacára annak, hogy nem született Angliában és katolikus vallású volt. Polydere de Kayser Belgiumban született, azonban csakhamar Angliába került és itt édes atya szállodavállalatában nevelkedett. Mikor a szálloda-tulajdonosa lett a nagy »Royal Hotel Company-t» alakította. A városi tanácsnak 1808-ban lett tagja és 1887-ben választották meg lord-mayornak. Ez a választás annak idején óriási föltűnést és izalmat keltett. De Kayser csak naturalizált angol volt, a mellett italmérsi engedélye volt, a mit sokan nem tartottak összeegyezhetőnek a lord-mayor méltóságával s végre katolikus is volt s ez ellen lázadtak fel leginkább a békés polgárok. A reformáció ideje óta nem volt katolikus polgármestere Londonnak, Kayser volt az első. Mikor Faudel Phillips-et választották lord-mayorrá a ki zsidó volt, ez senkinek sem tűnt fel, mert mindenki természetes dolognak tartotta, hogy egyszer egy zsidó ember is viselje azt a méltóságot. De a katolikus lord-mayorral a régi tradíció hívei csak nagy nehezen voltak képesek megbarátkozni. Különös, hogy éppen a katolikus Kayser meg a zsidó Phillips alatt fejlődött London leginkább s mindketten dicsőségteljes emberek voltak.

□ Két új fényképezési mód. A ki vegyattal egy kicsit is foglalkozott, tudja, hogy a villamos áram révivilől oldatból a negatív sarkon rezet választ ki. Pilycsikov azt vette észre, hogy réz lerakódása a negatív sarki lemez: a katodlemez fényhatásnak kitett helyein arányos a megvilágítás erősségével. A fotográfózó kamara érzékeny lemez helyébe tehát keskeny, révivilóval telt négyzetes üvegedényt tett, melybe rézlemez volt mártva. Az edénybe vezetett áram a katódult szolgáló rézlemezzen a fotográfikus képnek teljesen megfelelő rézlerakodást idézett elő. Robinet és Perret elektromossággal más uton kaptak képet. Szokott módon fotográfózó kamrában negatív képet vettek fel; ezt sötét szobában érzékeny lemezre helyezték, ugy, hogy a zselatin-rétegek egymásfelé estek és a kettős lemez a fényt

át nem bocsátó deszkalapok közé zárták. Ha e deszkalapok két fémlap közé jutottak, melyek a Ruhmkorff-féle induktor sarkaiával voltak összekötve bizonyos idő mulva a második zselatinlemezen rendkívül finom árnyékolású pozitív kép keletkezett. A lemezen 13-60 perc alatt és általában annál gyorsabban keletkezett a kép, minél több volt az induktoron a megzakítások száma másodpercenként. Legjobb képet adott egy ólom- és egy rézlap; két nikkal vagy két vaslap közt kép nem keletkezett; ugyszintén, ha a fémlapok egymáshoz érnek olyan közel voltak, hogy köztük a szikra átugorhatott. További kísérleteknek feladata kimutatni, hogy a zselatinrétegre a két fémlap közt végbemenő láthatatlan elektromos tolyamatok hatnak-e, vagy pedig, hogy talán az üvegtől ibolyántulira, vagy Röntgen-sugarakká változott elektromos sugarak bontják fel a brómzselatin-réteget?

□ A denevérek hatodik érzéke. A modern zoologia egyik úttörőjének: Lazaro Spallanzani-nak már a mult században feltűnt, hogy a denevérek röptükben mily ügyesen kerülnek ki az utjokban álló akadályokat. Annak megtudására, hogy ez ügyességüket mely érzék közbenjárásának köszönik, szobájában keresztül-kasul finom fonalakat feszített ki s azt tapasztalta, hogy a megvakított denevérek ép olyan biztosan surrannak keresztül a fonalak érintése nélkül a hálózat közein, mint az épszeműek. Ebből a kísérletről sokan azt következtették, hogy a denevéreknek az öten felül van még egy hatodik érzékük is, melylyel az utjokat álló akadályokat vakon és gyorsan, biztosan és bizonyos távolságban észreveszik. A denevérek e hatodik érzékének felfedezésére azonban nincs okvetlenül szükség. Bizást elfogadjuk Brücke ama nyilatkozatát, hogy ez esetben voltaképpen a tapintás egy nemével van dolgunk, mely a mi bőrünkben sem hiányzik teljesen, csak hogy a denevérek röplő hártájában kiálló hártás czipzákkal nagyobbított fülén s ottán, mely gyakran ugy mint a fül, az érzékelő felszín nagytársa hártás függőleket visel, végtelenül tökéleesebb mint a mi bőrünké, mely igen gyenge, ingerek felfogására nem alkalmas. Az ingert, mely bizonyos távolságból hat, ez esetben az állati test meg az utjába kerülő idegen tárgy hőfoka közötti különbség adja. Mi az ilyen ingert csak akkor érezzük, ha aránylag nagyfokú; megérezzük például bizonyos távolságból a befűtött kályhát vagy a hideg falat, a denevér ellenben hőkülönbség szerint az utját álló fonalakat is észreveszi.

Közgazdaság.

A biborheréről.

A biborhere — trifolium incarnatum — egyike azon érdemükön alul elhanyagolt kultúrnövényeinknek, melyek kellő termelési kísérletek bízán csak igen kevés figyelemben részesülnek.

Azon nagyon is általános nézettel szemben, hogy a biborhere nem a mi viszonyaink közé való, megkísérlem azt az alábbiakban védelmembe venni és méltányolni.

Igaz, hogy szélsőségekre hajló éghajlatunk nagyon sokban különbözik a biborhere tulajdonképeeni otthonának (Svájc és Franciaország) éghajlatától, de az utófagyoktól eltekintve, az időjárás egyéb szélsőségei elég jól türi és megfeleltel talajban nemcsak jó, de sőt kitünő terméseket adhat nálunk is.

Tudjuk, hogy egyéves növényt is szokás ugy ősszel, mint tavasszal vetni.

Eddigi tapasztalataim alapján a tavaszi vetést a mi viszonyaink között nem ajánlom, mert ha védnövény nélkül vetjük, akkor sokat szenved az időjárástól, felveri a gaz és csenevész marad.

Ha pedig árpával, vagy zabbal vetjük, akkor is sok bajunk lesz vele, mert ha a védnövényt zölden lekaszáljuk, akkor menthetetlenül kisarjadzik újra s nagy mértékben akadályozza a biborhere fejlődését, ha pedig megvárjuk érni, akkor a here fejlődési ideje a nyári forróságra esik s megint csak visszamarad az.

Annál inkább ajánlom azonban őszi védnövény nélküli vetését, mely csaknem kivétel nélkül sikerülni szokott.

Ha módunkban van, úgy válasszunk a biborhere alá északról eléggé védett — kissé emelkedett, vagy dombos — nem tulszázaz, vagy égvényes, de nem is vizenyös talajt, mely összetételére nézve televényes homok, vagy homokos vályog legyen. Ha kiválasztott földünk nem lenne elég jó erőben, úgy trágyázzuk meg azt júliusban jó érett istállótrágyával s ha talajunk nagyon szegény mészből, úgy k. holdanként 150—200 kg. gipszet is szórathatunk arra. A trágyát és gipszet közepélyen szántassuk alá.

Augusztus végén ismét szántuk meg a heréfeldét és egyszerű fogasolás után vessünk bele szórva, vagy szorosan kat. holdanként 20—24 kg. magot, vetés után pedig könnyű hengert és fűskaboronát járassunk.

Fő feltétele a sikernek, hogy a kikelt vetés elég sűrű legyen, azért a maggal takaróskodunk nem szabad. A ritka vetés mindig alacsony és silány marad.

Ha azt látjuk, hogy az új vetésben nagylevelű, vagy évelő gazok mutatkoznak, akkor még ugyanazon őszön megirtatjuk azt — s ezzel arra az évre minden munkáját befejeztük.

Legeltetni — vagy bármiféle állattal tipratni az új vetést nem szabad — különben is, mint legelőt, semmiféle állat sem kedveli valami nagyon a biborherét.

A telet rendszerint jól kiállja s kora tavasszal fejlődésnek indulva, kedvező időjárás esetén május közepe táján, már teljes virágzásban áll és kaszálható. A luczernát tehát minálunk nem sokkal előzi meg, de jó talajban igen tekintélyes termést adhat s kaszálás után azonnal ugarolhatunk, sőt akár repce alá is elkészíthetjük a földet, ami nem csekély előnye.

Zölden nem igen szeretik az állatok, mert levelei bolyhosak, fonnyasztott állapotban azonban jól eszik s így igen jó tejelő takarmány. Száritott, vagy zombolyázott állapotban egyaránt kitünő takarmány s ha kellő időben kaszáljuk, úgy a többi heréfeldén majdnem egyenlő tápértékű.

Több évi kísérlet eredményeként nálam k. holdanként átlag 16—18 q. szénát adott egyszeri kaszálásra, igaz, hogy mindég jól kiválasztott talajba jutott.

Volt egy esetem, melyet nem hallgathatok el, mert feltűnő bizonyítéka annak, hogy a biborhere nem olyan kényes, mint sokan hiszik.

A mult nyáron ugyanis a termés egy részét magnak hagytam, de kaszálás után rájöttem a nagy esők, úgy, hogy semmiképp sem tudtam betakarítani.

A sok forgatás közben a mag mind lepergett és szép sűrűn ki is kelt a tarló között, úgy hogy csupa kíváncsiságból meghagytam azt a darabot újra, és az idén ezen szántás-nélküli önkénytelen vetés után oly kitünő termést kaptam, amelynél még különb nem is volt soha.

Ez kézzelfoghatólag bizonyítja, hogy a biborhere, mint tarlóvetemény, több figyelmet érdemel, mint amennyiben eddig részesült.

Különösen ajánlható ugaros gazdaságokba ahol a jövő évi ugart részben, vagy egészben bevethetjük vele és igen jó takarmánytermést nyerhetünk utána, anélkül, hogy az ugarolással megkésznénk, vagy talajunkat zsarolnánk, mert a biborhere a talajgazdagító növények közé tartozik, s mint ilyen, zöldtrágyázásra is ajánlják.

Hogy hazánkban használják-e erre a célra, azt nem tudom, de nem hiszem, hogy ez kifizesse magát, mert a zöldtrágyázásnál is főzél, hogy sűrű állású, zárt legyen a vetés, minek elérése végett legalább is 30—24 kg. magot kell vetnünk holdanként — s ha ehhez a megmunkálást és a kaszálás költségét is hozzászámítjuk — ki fog tűnni, hogy mindíg előszerűbb lesz a termést takarmányul felhasználni.

Magtermelése semmi nehézséggel nem jár és sokkal biztosabb, mint a többi heréféleké, mert itteni tapasztalataim szerint sem az Apion sem más féreg nem bántja és kat. holdanként 4—5 q. maghozam nem tartozik a ritkaságok közé. Aratása s cséplése körül éppen úgy járunk el, mint a többi heréféleké.

Kísérlettelre melegen ajánlom gazdátársainknak a biborherét is hiszem, hogy a ki egy darab jó földet nem sajnál tőle az úgy takarmány, mint maghozamával teljesen meg lesz elégedve.

D. J.

* Nincs hó. Nagy baj ez a gazdaemberre, ha így tél közepén is takaró nélkül maradnak a vetemények. Az isteni gondviselés, mely nem csak az emberi nemet tartja pártfogásában, de nem vonja meg gondoskodását a növényélettől sem, a gyenge, fejlődő veteményeknek takarójául a téli fagy ellen a jó vastag hó réteget rendli. A hideg, fehér bunda nem öli ki a növényéleket, hanem moudhatni oltalmazza, neveli a fejlődő csemetét, míg a meleg tavaszi nap le nem olvastja róla a jótékony leplet. Az idén azonban nincs így. Általános a panasz a gazdák között mindentelő, hogy a vetéseket a hónélküli tél majd mind tönkre teszi. Inkább lenne zimankós hideg, jöjjön szikrázó hófergeteg, mint ez a száraz, bizonytalan idő. Hol felenged, hol hirtelen fagy, hó takarója nincs a vetésnek, nem csoda hát, hogy egyszerre elpusztul. Aggódo szívvel vizsgálják a gazdák az ólomszíni félegeket, reménytelenül forgatják a kalendáriumot, hogy mikorra mond havat? A százesztendőcs jóvendőmondó ígér ugyan havazást 22-től 30-ig, de annak az ígéréteben nem lehet bizoni. Tavaly sem volt másképp. Lehet, hogy az idén urala lesz a szavának — adja Isten, hogy úgy legyen!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Magdolna. Igen azt önzésből tette, de nem önzésből. Mert az önzésnek két faja van: nemes és bűnös önzés. Ezek külön-külön vagy vegyesen irányítják az ember gondolkozását, cselekvését, irányt szabnak akarátának, megtisztítják vagy befertőztetik eszmevilágát, kitűzik elébe a célt, mely után a kitartó szorgalom vagy a bűn eszközeivel kell küzdenie. Már a kis gyermek lelkét önzés hevíti szeretetre szülői iránt: hogy szülői viszont szeressék őt. A szülő önzésből ápolja, neveli gondnal a gyermeket, hogy felnőve derék, jó gyermekében gyönyörködhessen s agg korára biztos támasza legyen. A barátság is önzésen alapul. Szeretjük barátunkat, igyekezzünk őt apró sziveségekkel lekötelezni, hogy szükség esetén mi is bizon számíthassunk ő reá. A nemes önzés vezérli a jótékony kezet, mely a szenvedőnek nyújt enyhítő irt, vagonát megosztja az éhezővel, vigaszt, reményt, boldogságot hint maga körül, mert lelkében él az isteni Mester szava: A ki a szegényekkel jót tesz, az én velem tesz jót! És künn a csatamezőn is a nemes önzés vezérli a harcst az ellenség golyózápora között. Az a katona, a kinél a családi tűzhely, az imádkozó feleség, a tudatlan, boldog gyermekek alkotják a haza fogalmát az nem fél szemébe nézni a hátlának hazájáért elszántan küzd és nyugodtan hal meg, mert megtette kötelességét, a legnagyobbat, a melyet ember földi pályafutása alatt tehet.

Vasuti új menetrend.

— Érvényes 1897. október 1-től. —

Csász. és kir. szab. déli vasut.

Budapest	Székesfejérvár	Nkanizza.
ind.	érk.	ind.
Szem.v 6:40 reg.	8:53 d.e.	9:04 d.e.
Gyorsv. 7:30 reg.	8:53 d.e.	8:58 d.e.
Vegy.v. 2:35 d.u.	4:29 d.u.	4:35 d.u.
Gyorsv. 7:45 este	9:11 este	9:16 este
Szem.v. 9:25 este	11:33 este	11:43 este

Nagykanizza Székesfejérvár Budapest

ind.	érk.	ind.	érk.
Szem.v.12:15 éjjel	4:16 reg.	4:24 reg.	6:29 d.e.
Vegy.v.	—	6:15 reg.	8:33 d.e.
Gyorsv. 5:48 reg.	8:47 reg.	8:54 reg.	10:14 d.e.
Vegy.v. 9:15 d.e.	1:51 d.u.	2:32 d.u.	4:32 d.u.
Szem.v. 2- d.u.	6:01 d.u.	6:09 este	8:12 este
Gyorsv. 5:06 d.u.	8:03 este	8:15 este	9:40 este

M. kir. államvasutak.

Székesfejérvár-Veszprém Veszprém-Széfejérvár.

ind.	érk.	ind.	érk.
Sz.v. 5:20 d.e.	8:03 d.e.	Sz.v. 4:19 reg.	6- reg.
Sz.v. 9:27 d.e.	10:45 d.e.	Sz.v. 7:15 reg.	8:35 reg.
Sz.v. 1- d.u.	2:33 d.u.	Sz.v. 4:43 d.u.	5:53 d.u.
Sz.v. 9:27 este	11- este		

Fehér- és tolnaegyei h. é. vasut.

Székesfejérvár Adony-Szabolcs Paks

ind.	érk.	ind.	érk.
Vegy.v. 3:55 d.u.	5:12 d.u.	9:33 este	
Vegy.v. 7:56 reg.	9:23 reg.	2:15 délben	

Paks Adony-Szabolcs Székesfejérvár.

ind.	érk.	ind.	érk.
V. gy. v. 2- reg.	6:23 reg.	7:40 reg.	
Vegy.v. 1:20 d.u.	6:06 este	7:25 este	

Székesfejérvár Sárboárd

ind.	érk.	ind.	érk.
Vegy.v. 9:05 reggel		10:55 délelőtt	
Vegy.v. 2:50 délután		4:30 délután	

Sárboárd Székesfejérvár

ind.	érk.	ind.	érk.
Vegy.v. 5:25 reggel		7:24 reggel	
Vegy.v. 12- délben		1:47 d'után.	

Apró hirdetések.

E rovatban közlött egy-egy hirdetésnek, ha lakozim nincs hitve 4 soros terjedelemben egyszeri költésre 30 kr. Minden további sor 4 kr. — Ha az apró hirdetés 6-szor vagy ennél többször adatik fel, megjelensésként 20 kr-rt vétetik föl.

Értesítéseket díjtalanul ad a kiasóhivatal bárkinék, vidéki levelekre, ha 5 kros ráadás-bélyeg mellettelik vánszol.

HÁZVEZETŐNÖNEK

ajánlkozik papi házhoz, fiatal jellemes özvegynö, gazdaságban gyakorlott, finom főző, a háztartás magasabb igényeinek is megfelelő. Cím a kiadóhivatalban.

STEININGER SÁNDOR Parti divat vászon üzlete

SZÉKESFEJÉRVÁR, Nádor-utca 19. sz. Tejes-köz sarkán.

Az őszi- és téli időnyre remekül felszerelt női divat, kész női felöltő és vászon üzletemben szerencsés parti (alkalmi) vételek folytán azon helyzetben vagyok, hogy olyan jutányos olcsó árakért tudok kitünő jó minőségű és divatos áruval szolgálni, hogy arám tekintetében legyőztem a fővárosi összes kereskedőket.

Naját jól fel fogott érdeklőben ajánlom meggyőződést szerezni és bevéjárásával megismereséltetni.

Tisztelettel
STEININGER SÁNDOR,
Székesfejérvár Nádor-utca,
Pollák cipész áttelében.

	Elzeltt	Hozt
	11 kr	11 kr
1 mtr jó mosó parget	3-4	18
1 mtr széles szilartó parget	5-6	30
1 mtr dupla széles schwiott	7-8	22
1 vég 30 rőtös schiffon	7-8	4-50
1 vég 30 rőtös czérrt Canavaz	7-8	3-8
1 vég 32 rőtös vászon	7-8	3-8
1 vég Steinger Creas	9-10	3-8
1 vég 54 rőtös Rumburgi	25-	8-6
1 pár tunis szövet függöny	3-60	1-50
1 dtz. zsebkendő szép	3-	1-20
1 drb 3 méteres plaid kendő	7-	2-20
1 vég korona kanavaz	9-10	4-50
1 garnitúr ágyterítő abros	12-	6-50

és más e szakmához tartozó czikkék örjási választék rendkívül olcsó árért.

Nagy forgalom, kevés haszon!

Dr. HUSZÁR ADOLF

FOCORVOS,

Székesfejérvár, iskola-utca (saját ház.)

A fogászat haladása

lehetővé tette, hogy műfogakat készítsenek lemez nélkül, pehely könnyű alumínium lemezzel; arany- és ideal-koronákat teljesen rossz gyökereken.

Foghuzás, plombálás és műfogak

a legújabb vívmányok alapján.

Rendel 8-tól 6-ig.

Állandóan Székesfejérvárott.

RODE IMRE

Uri és női divatüzlete Székesfejérvárott,
Nádor-utca 17. szám.

A mélyen tisztelt vevő közönség b. figyelmét bátorítok felhívni az alatt felsorolt árucikre, melyek új üzletemben nagy választékban legjobb minőségben olcsó árakon szerezhetők nálam be, n. m.:

Férfi kalapok:

férfi kemény kalap fekete 2- 3- 3-50
férfi puha kalap színes 1-50 1-80 3-
férfi puha kalap fekete 1-60 1-80 3-
férfi puha kalap Loden 1-20 1-50 1-80
gyermek kalap minden színben 75 től 1-50

Férfi sifon ing:

sima elővel gallér nélkül 1-20 1-50 2-
szeg. elővel gallér nélkül 1-50 1-80 2-20
himzett „ gallér nélkül 1-80 2- 2-40
batiszt „ gallér nélkül — 2-20
selyem „ gallér nélkül — 2-20 3-
férfi gallér fehér és színes 12 drb 2 frt.
férfi kézelő fehér és színes 12 pár 4 frt.
Creton gy. ing gallérral —90 1-20 —
sifon gallér nélkül 1- 1-20 —
férfi lábra való köpper —80 1- 1-20
férfi lábra való atlas damask 1-30 1-60

Zsebkendők:

fél vászon színes széllel 1-20 1-50 1-80
czérna vászon színes széllel 2-40 3- 3-60
fehér vászon és batiszt 3-50 4-60 5-50
gyermek Clott esernyő —90 1- 1-20
férfi Clott esernyő 1- 1-20 1-50
félselyem esernyő 1-80 2- 2-20

Reklam nyakkendők:

Legdivatosabb formákon 15, 20, 25 kr
Legdivatosabb form. selyem 30-tól 1-60

Bőrkeztük, elismert legjobb gyártmányu

férfi- és női- minden létező színekben párja 1-20 frt.

Nagy választék férfi, női és gyermek-harisnyákban, továbbá vállfűzők, csipkék, szallagok, kötő és horgoló pamutok, csipke függönyök és minden e szakmába vágó rövidáru cikkekben.

Budapesten

uj, 15 évig adómentes három emeletes sarok-

a Lipótvárosban, kitűnő fekvéssel, élénk üzleti vidék, a lakások parquettákkal kárpitozott falak-

kal, fürdőszobával stb. kiállítva 280 □-l 9 %-nyi tiszta jövedelemre 200.000 frtért, rajta levő bankteher 85.000 frt, továbbá új 3 emeletes bérház VII. kerületben, 280 □-l 10%-nyi tiszta jövedelem 130.000 frtért eladó, esetleg földbirtokra vagy itteni vagy környékbeli házra elcserélendő. Bővebbet

Löwy Emilnél Budapest,
VI., Teréz-körút 28. I. em. 14.

LEVELEKRE RÖGTÖN VÁLASZOLOK.

BUTOR ÜZLET ÁTHELVEZÉS!

Alulírott tisztelettel értesíti a n. é. helybeli és vidéki közönséget, hogy eddig

Sas-utczában levő butorraktáromat

február 1-től kezdve

(Buzapiacz) Simor-utca 2. sz. a. emeleti helyiségbe

belyeztem át, hol dus választékban mindennemű asztalos-, kárpitos- és esztergályos-butorokat, ugyszintén tükröket, képeket, madraczokat, Thonet-féle hajlított székeket és egyéb butortárgyakat szabályos, szilárd és izlésteljes kivitelben, jótállás mellett rendkívül jutányos árakban kaphatók; nemkülönben vállalkozom e szakmába vágó bármely-nemű új vagy átalakítási és javítási munkákra, helyben ugy mint vidéken lehető legjutányosabb árak mellett.

A nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses pártfogásáért eszedezve

Kiváló tisztelettel

ID. FÜSTÉR IMRE,
butorgyáros és kárpitos-mester Sz.-Fejérvár.

kiadóhivatalunkban
Kigyó-utca 9. Szám alatt
a legjutányosabb árban.

HIRDETÉSEK
felvételek

LÖWY ADOLF

Székesfejérvár, Jókai-u. (Felmayer mellett.)

Nagy alkalmi vétel:

Legjobb minőségű 5-szörös gallérok drbja 10 kr. — Legjobb minőségű kézelők párja 15 kr. — Legjobb minőségű himzett ingek ezelőtt 3 frt, most 1-50 kr. — Legkitűnőbb valódi Jäger-féle alsó ruhák a legolcsóbb áron.

Kéretik a t. cz. vevő közönség a fent elősorolt cikkekbeül szükségletét nálam mielőbb beszerezni, miután a készlet csak rövid ideig tart és alkalmi vételnél is csak ritkán fordul elő.

Tisztelettel **Löwy Adolf.**

LEGJOBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS!

ULLMANN ÉS WEISZ

SZÉKESFEJÉRVÁR, NÁDOR-UTCZA 4.

Van szerencsénk a tisztelt közönség saját érdekében dusan felszerelt raktárunkat becses figyelmükbe ajánlani. Nagy választék minden izlésnek megfelelő

RUHA-DISZ- ÉS SZABÓ-KELLÉKEKBEN

legjobb minőségű női- és gyermek-harisnyák, meleg Jäger alsó-ruházatok. — Valódi párisi modell szerint készített mellfűzők, valódi francia kötő-, horgoló- és himző-anyagok.

FÉRFI DIVAT.

Kitűnő minőségű fehér-, stikkelt- és selyem-ingek, gallér, kézelő. Igen nagy választék nyakkendőkben, pénztárca-, szivar- és cigarettatárcákban.

Igen alkalmas karácsonyi ajándéknak diszmű tárgyakat urak és hölgyek számára.

SZABOTT ÁRAK!

Kiváló tisztelettel **Ullmann és Weisz.**